

MUŽ, KTORÝ TÚŽIL PO ZLATE

BANSIR, babylonský staviteľ vozov, bol úplne znechutený. Zo svojho miesta na nízkom múre obklopujúcom jeho pozemok smutne hľadel na svoj skromný dom a otvorenú dielňu, v ktorej stál čiastočne dokončený voz.

Jeho manželka sa často objavovala pri otvorených dverách. Jej kradmé pohľady jeho smerom mu pripomínali, že jeho obedár je už takmer prázdny a on by sa už mal vrátiť ku práci na dokončení voza. Zatlkať a tesáť, leštiť a natierať, napínať kožu na ráfiky kolies, pripravovať ho na dodanie, aby zaň mohol dostať zaplatené od svojho bohatého zákazníka.

Napriek tomu jeho mohutné, svalnaté telo sedelo pevne na múriku. Jeho pomalá myseľ trpezlivo zápasila s problémom, na ktorý nenachádzala odpoveď. Horúce tropické slnko, také typické pre toto údolie Eufratu, naňho nemilosrdne páliło. Na čele sa mu tvorili kropaje potu, ktoré nepozorovane stekali dolu a strácali sa v džungli chlпов na jeho hrudi.

Za jeho domom sa týčil vysoký terasovitý múr obklopujúci kráľovský palác. Neďaleko, štiepiaca modré nebo,

bola maľovaná veža Belovho chrámu. V tieni takejto veľkoleposti sa nachádzal jeho skromný dom a mnoho ďalších, oveľa menej upravených a udržiavaných. Babylon bol takýto—zmes veľkoleposti a biedy, oslnivého bohatstva a najhoršej chudoby, ktoré sa bez ladu a skladu tlačili v ochranných múroch mesta.

Za ním, ak by sa otočil a pozrel, sa bok po boku tlačili boháči s ich hlučnými vozmi, sandálmi obutí obchodníci, ale aj bosí žobráci. Dokonca aj boháči sa museli uhnúť mimo cesty, aby uvoľnili cestu dlhým radom otrockých nosičov vody na “kráľovskú zákazku”, z ktorých každý niesol ťažký kozí mech s vodou, aby ju vylial na visuté záhrady.

Bansir bol príliš zaujatý svojím problémom, aby počul alebo vnímal zmätený zhon rušného mesta. Zo zamyslenia ho vyrušilo až nečakané brnkanie strún známej lýry. Otočil sa a pozrel do citlivej, usmievavej tváre svojho najlepšieho priateľa—hudobníka Kobbiho.

“Nech ťa bohovia požehnajú veľkou priazňou, môj dobrý priateľ,” začal Kobbi s uctivým pozdravom. “Zdá sa však, že už boli takí štedrý, že už nemusíš ani pracovať. Teším sa s tebou z tvojho šťastia. Rád by som sa oň s tebou podelil. Prosím ťa, zo svojho mešca, ktorý musí byť preplnený, inak by si teraz robil vo svojej dielni, vyber len dva skromné šekely a požičaj mi ich do dnešnej noci, kým sa neskončí šľachticova hostina. Nebudú ti chýbať, kým ti ich vrátim.”

“Keby som mal dva šekely,” odvetil Bansir zarmútene, “nikomu by som ich nemohol požičať—ani tebe, môjmu

najlepšiemu priateľovi, lebo by to bolo moje bohatstvo—celé moje bohatstvo. Nikto nepožičia celý svoj majetok, dokonca ani svojmu najlepšiemu priateľovi.”

“Čože,” zvolal Kobbi s úprimným prekvapením, “nemáš v meši ani šekel, a predsa sedíš na múre ako socha! Prečo nedokončíš ten voz? Ako inak by si si mohol uspokojiť svoje vznešené chůtky? To sa ti nepodobá, priateľ môj. Kde je tvoja nekonečná energia? Niečo ťa trápi? Priniesli ti bohovia problémy?”

“Veru, musí to byť trápenie od bohov,” súhlasil Bansir. “Začalo to snom, nezmyselným snom, v ktorom som si myslel, že som zámožný človek. Na opasku mi visel pekný mešec, ťažký od mincí. Boli v ňom šekely, ktoré som bezstarostne hádzal žobrákom; boli v ňom strieborné mince, za ktoré som kupoval drobnosti pre svoju ženu a čokoľvek som si želal pre seba; boli v ňom zlaté mince, vďaka ktorým som sa cítil istý budúcnosťou a nebál som sa minúť striebro. Mal som nádherný pocit spokojnosti! Nepoznal by si ma ako svojho ťažko pracujúceho priateľa. Ani svoju ženu by som nepoznal, takú bez vrások mala tvár a žiarila šťastím. Bola to opäť usmievavá dievčina z našich prvých manželských dní.”

“Vskutku príjemný sen,” poznamenal Kobbi, “ale prečo by ťa mal taký príjemný pocit, aký v tebe vyvolal, premeniť na zamračenú sochu na múre?”

“Veď práve, že prečo! Pretože keď som sa zobudil a spomenul si, že mám prázdny mešec, premohol ma vzdor. Porozprávajme sa o tom, lebo, ako hovoria námorníci, my dvaja

sa plavíme na jednej lodi. Ako deti sme spolu chodili ku kňazom, aby sme sa naučili múdrosti. Ako mladí muži sme sa navzájom delili o svoje radosti. Ako dospelí muži sme boli vždy blízkymi priateľmi. Boli sme spokojní poddaní svojho druhu. Spokojne sme pracovali dlhé hodiny a voľne mýňali svoje zárobky. Za uplynulé roky sme zarobili veľa mincí, no aby sme spoznali radosti, ktoré plynú z bohatstva, musíme o nich snívvať. Bah! Sme viac ako len hlúpe ovce? Žijeme v najbohatšom meste na svete. Cestovatelia hovoria, že žiadne sa mu v bohatstve nevyrovná. Okolo nás je veľa bohatstva, ale my sami z neho nemáme nič. Ty, môj najlepší priateľ, máš za pol života ťažkej práce prázdny mešec a hovoríš mi: ‘Môžem si požičať takú drobnosť, ako sú dva šekely, až dokým dnes večer nebude po šľachtickej hostine?’ Čo teda odpoviem? Poviem: ‘Tu je môj mešec, o jeho obsah sa rád podelím? Nie, priznám sa, že môj mešec je rovnako prázdny ako tvoj. Čo sa deje? Prečo nemôžeme získať dostatok striebra a zlata—viac než len na jedlo a oblečenie?’”

“Uvažuj aj o našich synoch,” pokračoval Bansir, “či nejdú v šľapajach svojich otcov? Či oni a ich rodiny a ich potomkovia a rodiny ich potomkov nežijú celý život uprostred týchto majetkov zo zlata, a predsa sa, podobne ako my, nemusia uspokojiť s hodovaním na kyslom kozom mlieku a kaši?”

“Nikdy za celé roky nášho priateľstva si takto nehovoril, Bansir.” Kobby bol zmätený.

“Nikdy za tie roky som takto nerozmýšľal. Od skorého svitania, až kým ma nezastavila tma, som pracoval na stavbe

tých najlepších vozov, aké by mohol človek vyrobiť, a jemne som dúfal, že jedného dňa bohovia uznajú moje dôstojné skutky a obdaria ma veľkým blahobytom. Nikdy to však neurobili. Konečne som si uvedomil, že to nikdy neurobia. Preto je moje srdce smutné. Chcel by som byť zámožným človekom. Chcel by som vlastniť pozemky a dobytok, mať krásne rúcho a mince v meši. Som ochotný pracovať pre tieto veci so všetkou silou v chrbte, so všetkou zručnosťou v rukách, so všetkou chytrnosťou v mysli, ale chcem, aby moja práca bola spravodlivo odmenená. Čo sa to s nami deje? Opäť sa ťa pýtam! Prečo nemôžeme mať svoj spravodlivý podiel na dobrých veciach, ktorých je tak veľa pre tých, čo majú zlato, za ktoré si ich môžu kúpiť?”

“Kiež by som vedel odpoveď!” Kobbí odpovedal. “Som na tom rovnako biedne ako ty. Môj zárobok z lýry sa rýchlo míňa. Často musím plánovať a vymýšľať, aby moja rodina nebola hladná. Okrem toho v mojej hrudi je hlboká túžba po dostatočne veľkej lýre, aby mohla naozaj spievať tóny hudby, ktoré sa mi preháňajú myslou. S takýmto nástrojom by som mohol vytvoriť takú lahodnú hudbu, akú ešte nepočul ani kráľ.”

“Takú lýru by si mal mať. Nikto v celom Babylone by ju nedokázal rozospievať tak lahodne, že by sa z nej tešil nielen kráľ, ale aj samotní bohovia. Ale ako si ju môžeš zabezpečiť, keď sme obaja chudobní ako kráľovi otroci? Počúvaj zvon! Už prichádzajú.” Ukázal na dlhú kolónu polonahých, spotených nosičov vody, ktorí sa namáhavo plahočili úzkou ulicou od

rieky. Kráčali piati za sebou, každý zohnutý pod váhou ťažkého mechu z kože kože plného vody.

“Znamenitá postava muža, ktorý ich vedie.” Kobbí ukázal na nositeľa zvona, ktorý kráčal vpredu bez nákladu. “Významný muž vo svojej krajine, to sa ľahko vidí.”

“V tejto línii je veľa znamenitých postáv,” súhlasil Bansir, “rovnako dobrých ľudí ako my. Vysokí blondávi muži zo severu, vysmiati černosi z juhu, malí hnedí muži z bližších krajín. Všetci spoločne pochodujú od rieky k záhradám, tam a späť, deň čo deň, rok čo rok. Nemajú nič, na čo by sa mohli tešiť. Len na posteľe zo slamy, na ktorých spia, a na kašu z tvrdého obilia, ktorú jedia. Ľutuj tých otrokov, Kobbí!”

“Je mi ich ľúto. Ale vďaka tebe vidím, ako málo lepšie sme na tom my, slobodní ľudia, hoci sa tak voláme.”

“To je pravda,” Kobbí, “hoci je to nepríjemná myšlienka. Nechceme žiť rok čo rok otrocky. Len pracovať, pracovať, pracovať! Nikam sa tak nedostaneme.”

“Nemohli by sme zistiť, ako ostatní získavajú zlato, a robiť to ako oni?” Kobbí sa spýtal.

“Možno existuje nejaké tajomstvo, ktoré by sme sa mohli dozvedieť od tých, ktorí ho poznajú,” odvetil Bansir zamyslene.

“Práve dnes,” nadhodil Kobbí, “som prešiel okolo nášho starého priateľa Arkada na jeho zlatom voze. Poviem to tak, že sa nepozeral nad moju skromnú hlavu, ako by mnohí v jeho postavení mohli považovať za svoje právo. Namiesto toho

mával rukou, aby všetci prizierajúci videli, ako pozdravil a obdaril hudobníka Kobbihho priateľským úsmevom.”

“Vraj je najbohatším mužom v celom Babylone,” špekuloval Bansir.

“Dokonca sa hovorí, že aj kráľ hľadá jeho zlatú pomoc v záležitostiach pokladnice,” odpovedal Kobbih. “Taký bohatý,” prerušil ho Bansir, “obávam sa, že keby som ho stretol v nočnej tme, chopil by som sa jeho plného mešca.”

“Hlúposť,” pokarhal ho Kobbih, “bohatstvo človeka nie je v mešci, ktorý nosí. Ťažký mešec sa ľahko vyprázdni, ak ho nenaplní zlatý prúd. Arkad má príjem, vďaka ktorému je jeho mešec neustále plný bez ohľadu na to, ako štedro mína.”

“Príjem, to je to,” vyriekol Bansir. “Chcel by som príjem, ktorý mi bude plynúť do mešca, či už budem sedieť na múre, alebo cestovať do ďalekých krajín. Arkad musí vedieť, ako si človek môže zabezpečiť príjem. Myslíš, že by to mohol objasniť aj takému pomalému rozumu, ako je môj?”

“Myslím, že svoje vedomosti odovzdal svojmu synovi Nomasirovi,” odpovedal Kobbih. “Či on nešiel do Ninive a nestal sa, ako sa hovorí v hostinci, bez pomoci svojho otca jedným z najbohatších mužov v tom meste?”

“Kobbih, prinášaš mi skvelú myšlienku.” V Bansirových očiach zažiarilo nové svetlo. “Požiadať dobrého priateľa o múdru radu nič nestojí a Arkad ním vždy bol. Nevadí, že naše mešce sú prázdne ako sokolie hniezdo spreď roka. Nech nás to nezdržiava. Sme už unavení z toho, že sme uprostred hojnosti

bez zlata. Chceme sa stať zámožnými ľuďmi. Poďme k Arkadovi a spýtajme sa, ako by sme aj my mohli získať príjmy pre seba.”

To čo hovoríš je pravou inšpiráciou, Bansir. Vnášaš do mojej mysle nové pochopenie. Vďaka tebe si uvedomujem dôvod, prečo sme nikdy nenašli žiadne bohatstvo. Nikdy sme ho nehládali. Trpezlivo si pracoval na stavbe najpevnejších vozov v Babylone. Tomuto cieľu si venoval svoje najlepšie úsilie. Preto sa ti to podarilo. Ja som sa zas usiloval stať zručným hráčom na lýru. A preto sa mi to podarilo.

“Tam kde sme sa usilovali, sme uspeli. Bohovia boli spokojní, a nechali nás takto pokračovať. Teraz konečne vidíme svetlo, jasné ako svetlo vychádzajúceho slnka. Vyzýva nás, aby sme sa viac učili, aby sa nám viac darilo. S novým pochopením nájdeme čestné spôsoby, ako splniť svoje priania.”

“Poďme k Arkadovi ešte dnes,” vyzval ho Bansir, “a zavolajme aj ostatných priateľov z našich chlapčenských čias, ktorým sa nedarilo o nič lepšie ako nám, aby sa k nám pridali a mohli aj oni zdieľať jeho múdrosť.”

“Vždy si myslel na svojich priateľov, Bansir. Preto ich máš tak veľa. Bude to tak, ako hovoríš. Dnes pôjdeme a vezmeme ich so sebou.”